

Asia: VN/2401/2026

Ehdotus kansallisiksi mediakasvatuslinjauksiksi

1. Johdanto

Mahdolliset kommentit ja huomiot johdannosta:

Slal pitää kansallisten mediakasvatuslinjausten päivittämistä erittäin tärkeänä ja ajankohtaisena. Mediakasvatus on keskeinen osa lasten hyvinvoinnin, osallisuuden, turvallisuuden ja yhteiskunnan kriisinkestävyyden vahvistamista.

Varhaiskasvatus on mediakasvatuksen kannalta keskeinen toimintaympäristö, jossa perustaidot, vuorovaikutus ja kriittisen ajattelun alkeet rakentuvat jo varhaislapsuudessa. Korostamme, että mediakasvatus toteutuu varhaiskasvatuksessa arjen kohtaamisissa ja edellyttää koko henkilöstön, ei vain varhaiskasvatuksen opettajien, tunnistamista keskeisinä toimijoina.

Lastenhoitajat ovat lapsen arjessa läsnä koko päiväkotipäivän ajan ja toimivat mediakasvatuksen käytännön toteuttajina. Siksi linjauksissa tulee huomioida koko varhaiskasvatuksen henkilöstö tasavertaisina mediakasvatuksen toteuttajina.

2. Mediakasvatuksen nykytila

Mahdolliset kommentit ja huomiot mediakasvatuksen nykytilasta:

Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa toteutuu päivittäin vuorovaikutuksessa, leikissä, kuvien, tarinoiden ja digitaalisten sisältöjen parissa. Arjen mediakasvatus on usein lastenhoitajien ja muun henkilöstön toteuttamaa, mutta heidän rooliaan ei aina tunnisteta riittävästi mediakasvatuksen kehittämisessä ja koulutuksessa.

Nykytilan haasteita ovat:

- koulutuksen epätasainen saatavuus
- resurssien riittämättömyys
- henkilöstön mediataitojen eriytyminen
- perheiden kasvava tuen tarve mediankäyttöön liittyvissä kysymyksissä

Lisäksi mediakasvatuksen inklusiivinen toteutus vaihtelee alueittain. Kaikilla lapsilla ei ole vielä yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua mediakasvatukseen omista lähtökohdistaan käsin.

3. Visio

Mahdolliset kommentit ja huomiot visiosta:

Slal pitää linjauksissa esitettyä visiota yhdenvertaisesta, laadukkaasta ja kestävästä mediakasvatuksesta kannatettavana. Vision toteutuminen edellyttää, että mediakasvatus ymmärretään varhaiskasvatuksessa osaksi arjen pedagogiikkaa ja lapsen kokonaisvaltaista kasvua.

Visiossa tulisi korostaa:

- varhaislapsuuden merkitystä medialukutaidon perustana
- koko henkilöstön roolia mediakasvatuksen toteuttajina
- inklusiivista ja saavutettavaa mediakasvatusta kaikille lapsille

4. Tavoitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot tavoitteista:

Linjausten kolme päätavoitetta – toimijuuden vahvistaminen, osaamisen kehittäminen ja kestävyuden edistäminen – ovat perusteltuja.

Varhaiskasvatuksen näkökulmasta tavoitteiden toteutuminen edellyttää:

- ikäryhmittäisten lähestymistapojen huomioimista
- alle kolmevuotiaiden mediakasvatuksen erityispiirteiden tunnistamista
- koko henkilöstön osaamisen kehittämistä
- perheiden tukemista mediankäyttöön liittyvissä kysymyksissä

Toimijuuden vahvistaminen alkaa jo varhaislapsuudessa. Mediakasvatus tukee lasten osallisuutta, tunteita ja turvallista mediankäyttöä.

5. Toimenpiteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimenpiteistä:

Slal esittää, että linjausten toimenpiteissä:

1. Huomioidaan koko varhaiskasvatuksen henkilöstö

Mediakasvatuksen koulutus ja kehittäminen tulee kohdentaa tasapuolisesti kaikille ammattiryhmille, mukaan lukien lastenhoitajat.

2. Vahvistetaan inklusiivista mediakasvatusta

Kaikilla lapsilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua mediakasvatukseen. Tämä edellyttää:

- saavutettavia materiaaleja
- yksilöllisiä tukikeinoja
- eri kieli- ja kulttuuritaustojen huomioimista
- lasten erilaisten oppimisen tapojen tunnistamista

Inklusiivinen mediakasvatus ehkäisee eriarvoistumista ja vahvistaa osallisuutta.

3. Turvataan henkilöstön osaamisen kehittäminen

Tarvitaan valtakunnallisesti koordinoitua täydennyskoulutusta ja mahdollisuus osallistua koulutuksiin työajalla.

4. Tuetaan perheiden mediakasvatusta

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle tulee tarjota materiaaleja ja toimintamalleja perheiden ohjaamiseen.

5. Vahvistetaan järjestöjen roolia

Ammattijärjestöt ja muut kolmannen sektorin toimijat ovat keskeisiä kouluttajia ja kehittäjiä. Niiden rahoitus ja yhteistyörakenteet tulee turvata.

6. Toimeenpano ja seuranta

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimeenpanosta ja seurannasta:

Linjausten toimeenpano edellyttää riittäviä resursseja, selkeitä vastuita ja seurantaa.

Varhaiskasvatuksen osalta on tärkeää:

- varmistaa henkilöstön koulutusmahdollisuudet
- seurata mediakasvatuksen toteutumista arjen tasolla
- huomioida henkilöstön työhyvinvointi ja kuormitus
- hyödyntää järjestöjen ja kuntien yhteistyötä

Seurannassa tulisi huomioida myös mediakasvatuksen toteutuminen inklusiivisesti ja yhdenvertaisesti eri alueilla.

7. Liitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot liitteistä:

-

8. Yleiset kommentit linjausluonnoksesta

Yleiset kommentit kokonaisuudesta:

Linjausluonnos on kattava ja ajankohtainen. Erityisen hyvää on mediakasvatuksen kytkeminen kokonaisturvallisuuteen, demokratiaan ja hyvinvointiin.

Kehittämistä toivomme erityisesti:

- varhaiskasvatuksen roolin vahvistamiseen
- lastenhoitajien ja muun henkilöstön näkyvämpään huomioimiseen
- inklusion selkeämpään kirjaamiseen
- koulutuksen resursointiin

9. Muita mahdollisia terveisiä valmistelijoille

Muita mahdollisia terveisiä:

Slal kiittää mahdollisuudesta lausua linjauksista.

Toivomme, että jatkovalmistelussa:

- varhaiskasvatuksen arjen näkökulma pidetään vahvasti mukana
- henkilöstön osaamiseen panostetaan pitkäjänteisesti
- mediakasvatus nähdään osana työhyvinvointia ja turvallisuutta
- järjestöjen asiantuntemusta hyödynnetään aktiivisesti

Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa on sijoitus lasten hyvinvointiin, perheiden tukemiseen ja yhteiskunnan tulevaisuuteen.

Seppälä-Vessari Eila-Maria
Suomen Lastenhoitoalan Liitto ry - Nimi muuttunut - uusi nimi on Suomen
Lastenhoitoalan ammattilaiset Slal ry